

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2011 rd

Statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2011 statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015 (SRR 1/2011 rd) till finansutskottet för beredning.

Utlåtanden

Riksdagens övriga fackutskott har kunnat lämna utlåtande till finansutskottet angående sitt behörighetsområde om statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna 2008—2011. Utlåtande har lämnats av

- utrikesutskottet UtUU 1/2011 rd
- revisionsutskottet ReUU 4/2011 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 18/2011 rd
- lagutskottet LaUU 17/2011 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 11/2011 rd
- försvarsutskottet FsUU 3/2011 rd
- kulturutskottet KuUU 6/2011 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 4/2011 rd
- ekonomiutskottet EkUU 14/2011 rd
- framtidsutskottet FrUU 3/2011 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 4/2011 rd.

Utlåtandena återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finansminister Jutta Urpilainen, statssekreterare Raimo Sailas, budgetchef Hannu Mäki-

nen, ekonomichef Jukka Nummikoski, konsultativ tjänsteman Arto Salmela och konsultativ tjänsteman Martti Salmi, finansministeriet

- förvaltningsdirektör Ari Rouhe, ekonomiplaneringschef Katja Bordi och enhetschef Timo Olkkonen, utrikesministeriet
- kanslichef Tiina Astola och ekonomidirektör Harri Mäkinen, justitieministeriet
- ekonomidirektör Jukka Aalto och räddningsöverdirektör Pentti Partanen, inrikesministeriet
- ekonomidirektör Timo Norbäck och handelsråd Arto Koski, försvarsministeriet
- direktör Matti Väisänen, undervisnings- och kulturministeriet
- ekonomidirektör Hannele Laihonon och avdelningschef Heimo Hanhilahti, jord- och skogsbruksministeriet
- kanslichef Harri Pursiainen, ekonomidirektör Jaana Kuusisto och regeringsråd Mikael Nyberg, kommunikationsministeriet
- kanslichef Erkki Virtanen och ekonomidirektör Eero Murto, arbets- och näringsministeriet
- biträdande avdelningschef Mikko Staff, konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, konsultativ tjänsteman Mikko Nygård och konsultativ tjänsteman Taimi Saloheimo, social- och hälsovårdsministeriet
- ekonomidirektör Oili Hintsala, miljöministeriet
- byråchef Anssi Rantala, Finlands Bank
- chefsekonom Simo Pinomaa, Finlands Näringsliv rf

- forskningschef Tarmo Valkonen, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- prognoschef Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut
- forskningschef Markus Lahtinen, Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut
- näringschef Olli Koski, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chefsekonomist Juhani Turkkila, Finlands Kommunförbund
- vice verkställande direktör Timo Lindholm, Företagarna i Finland rf
- verksamhetsledare Jonas Laxåback, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- specialforskare Timo Rauhanen, Statens ekonomiska forskningscentral.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

REDOGÖRELSEN

Utgångspunkten för beredningen av ramarna för statsfinanserna är de s.k. tekniska ramarna av den 11 mars 2011 och programmet för Jyrki Katainens regering, som utnämndes den 22 juni 2011.

De justerade ramarna för valperioden 2012—2015 (enligt prisnivån 2012) är 42 284 miljoner euro för 2012, 42 205 miljoner euro för 2013, 42 037 miljoner euro för 2014 och 42 132 miljoner euro för 2015. Ramarna innefattar en årlig tilläggsbudgetreserv på 200 miljoner euro.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer det att göras extra satsningar på sammanlagt ca 700 miljoner euro på 2015 års nivå. Resurser riktar till att bekämpa ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet, förbättra grundskyddet, utveckla social- och hälsovårdstjänsterna, främja sysselsättningen och tillväxten samt skydda miljön och naturen. Genom ramarna genomförs

också den utgiftsminskning som överenskomits i regeringsprogrammet. Nivån på ramutgifterna 2015 minskar med 1 215,5 miljoner euro jämfört med rambeslutet från mars 2011. Statens andel till Folkpensionsanstalten för utgifter som beror på folkpensionslagen kommer nu att införlivas med ramarna.

Utanför ramarna ligger främst utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, men som ändå inkluderas i ramarna när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna påverkar dem. Utanför ramen ligger också bl.a. räntorna för statskulden, mervärdesskatten och finansiella investeringar. Utgifterna utanför ramarna beräknas uppgå till ca 10,3 miljarder euro 2012 och fram till 2015 uppskattas de öka till ca 11,2 miljarder euro.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Den ekonomiska utvecklingen

Finlands bruttonationalprodukt började åter öka i fjol, och tillväxten var fortfarande relativt god ända in på början av detta år. Den europeiska skuldskrisen och osäkerheten i den internationella ekonomin har emellertid lett till att de ekonomiska utsikterna har försämrats, och det ekono-

miska läget var osäkert redan när beslutet om ramarna för statsfinanserna togs fram. Sedan dess har de ekonomiska utsikterna förvärrats ytterligare och tilltron till stabilitet i ekonomin minskat.

Tillväxtprognoserna för EU har försämrats allteftersom den europeiska skuldskrisen förvärrats. Ännu i början av hösten förutspåddes en tillväxt på 1,5 procent inom EU, men enligt Eu-

ropeiska kommissionens prognos av den 10 november 2011 kommer den ekonomiska tillväxten 2012 att vara endast 0,5 procent. Den ekonomiska återhämtningen inom unionen har således i praktiken redan avstannat och det finns risk för att skuldkrisen inom euroområdet tillspetsas och utmynnar i en ekonomisk recession eller till och med en depression.

Också inom den globala ekonomin har återhämtningen avmattats och de internationella konjunkturutsikterna har försvagats. Tillväxtprognoserna för Förenta staterna har också försämrats till följd av svårigheterna på arbets- och bostadsmarknaderna. Den ekonomiska tillväxten sker allt mer i tillväxtländerna.

Även om vi ligger bättre till än flera andra länder när det gäller basförutsättningarna för den nationella ekonomin står de offentliga finanserna just nu inför exceptionellt stora utmaningar. Det ekonomiska läget har snabbt försämrats på grund av den recession som följde på finanskrisen, statsfinanserna uppvisar ett stort underskott och skuldsättningen i förhållande till bruttonationalprodukten har ökat snabbt. Det är också oroväckande räntan på vår statsskuld alldeles nyligen börjat stiga i förhållande till räntan på den tyska statsskulden.

Efter en kort tid av tillväxt har konsumenternas förtroende för ekonomin åter försämrats, industriproduktionen krympt och sysselsättningsutsikterna börjat försämrats. Också permitteringsarna ser ut att öka, vilket till skillnad från den föregående recessionen kan vara tecken på att arbetslösheten kommer att öka kännbart. Samtidigt utsätts de offentliga finanserna för allt större påfrestning när utgifterna ökar till följd av åldrande befolkning.

Regeringens ekonomipolitiska linje

Regeringens viktigaste ekonomipolitiska mål är att sörja för de offentliga finansernas hållbarhet. Det är meningen att se till att den statliga skuldsättningen börjar minska tydligt i förhållande till bruttonationalprodukten före slutet av valperioden. Regeringen har åtagit sig att följa utgiftsreglerna i regeringsprogrammet, vilket innebär att det finns ett högsta belopp på ramutgifterna,

dvs. på cirka fyra femtedelar av budgetutgifterna. Till skillnad från det tidigare rambeslutet ingår det inte längre någon underskottsregel i de finanspolitiska riktlinjerna, men Finland är ändå bundet av den underskottskvot på 3 procent och den skuldkvot på 60 procent som EU bestämt för de offentliga finanserna.

Rambeslutet inbegriper anpassningsåtgärder för ekonomin i syfte att stabilisera de offentliga finanserna. Åtgärderna kommer att förbättra statsfinansernas finansiella ställning med omkring 2,5 miljarder euro om året fram till 2015. Anpassningen kommer att fördelas jämnt mellan åtgärder som minskar de statliga utgifterna och åtgärder som ökar inkomsterna. Jämfört med de tekniska utgiftsramarna från mars 2011 kommer ramutgifterna att minskas med 1,25 miljarder euro och på motsvarande sätt uppskattas statens skatteintäkter att öka med ca 1,26 miljarder euro netto.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer utgifterna genom omdisponeringar att ökas med omkring 700 miljoner euro på 2015 års nivå. Man kommer bland annat att bekämpa ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet, förbättra grundskyddet och utveckla social- och hälsovårdstjänsterna.

Anpassningsåtgärderna kommer i enlighet med regeringsprogrammet att vidtas i början av valperioden, och därför infaller 1,1 miljard euro av nedskärningarna 2012. Den största enskilda sparåtgärden (631 miljoner euro) gäller kommunernas statsandelar. På motsvarande sätt kommer också ökningarna att göras i början av valperioden och av dem genomförs ca 410 miljoner euro redan nästa år bland annat genom höjning av grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa, arbetsmarknadsstödet och utkomststödet grunddel.

Det är nödvändigt att strama åt finanspolitiken, menar utskottet, som samtidigt noterar att åtgärderna enligt rambeslutet förbättrar statsfinansernas ekonomiska ställning. Omdisponeringen av utgifterna ger spelrum när det gäller allokeringen av grundskyddet och åtgärderna för främjande av tillväxt och sysselsättning. Den ekonomiska politiken blir mer trovärdig och de

offentliga finanserna mer hållbara när sparåtgärderna vidtas i början av valperioden. Och samtidigt förbättrar de tidigare lagda utgiftsökningarna å sin sida utkomsten för dem som har de lägsta inkomsterna plus att de främjar kampen mot fattigdom och stärker den sociala rättvisan.

Utskottet instämmer i regeringens syn och konstaterar att anpassningsåtgärderna ändå inte i sig är tillräckliga för att den statliga skuldkvoten ska börja minska under ramperioden, utan att statsfinanserna beräknas uppvisa ett tydligt underskott under hela perioden. Om man vill säkerställa hållbarhet på lång sikt måste de offentliga finanserna uppvisa ett överskott på cirka 4 procent, men statsfinanserna beräknas ha ett underskott på 3,5 procent nästa år och dessutom uppskattas underskottet trots anpassningsåtgärderna minska endast lite (till 2,8 procent) fram till 2015.

Också statsskulden ser ut att bli synnerligen stor. Enligt prognoser kommer den att vara omkring 108 miljarder euro 2015, vilket är ca 48 procent av bruttonationalprodukten (bnp). Den pågående stabiliseringen i euroområdet har också ökat Finlands ekonomiska exponeringar och utgör därmed en ny typ av risk och utmaning för hållbarheten i de offentliga finanserna och finansieringen av välfärdssamhället.

Därför har regeringen åtagit sig att vidta ytterligare åtgärder om statens skuldkvot inte ser ut att börja minska och underskottet i de offentliga finanserna ser ut att lägga sig på mer än 1 procent av bnp. I enlighet med rambeslutet kommer hälften av de nya anpassningsåtgärderna att vara beslut som gäller beskattningen.

Detta är en motiverad målsättning som är betydelsefull med avseende på trovärdigheten i den ekonomiska politiken, eftersom det är viktigt att hålla kvar förtroendet för att den offentliga ekonomin klarar av sina skyldigheter också i ett svårt ekonomiskt läge. Det är också angeläget att finska statens kreditrating kvarstår på sin nuvarande bästa möjliga nivå.

Således anser utskottet det vara viktigt att beslut om behövliga nya anpassningsåtgärder fattas redan i samband med rambeslutet våren 2012. Det långsiktiga målet är att gradvis undan-

röja det strukturella underskottet i statsfinanserna.

Prioriteringar och strukturella reformer inom utgiftsramarna

Utskottet pekar på insatsområdena enligt regeringsprogrammet, dvs. dels stabilisering av den offentliga ekonomin, dels bekämpning av fattigdom, ojämlikhet och utslagning och stärkande av en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Det är viktigt att anslagen fördelas så att de främjar dessa mål. Liksom regeringen anser utskottet det vara nödvändigt att både finanspolitiska åtgärder vidtas och strukturella reformer som förbättrar produktiviteten inleds.

När det ekonomiska läget förändras måste man vid behov reagera snabbt och eventuella nya anpassningsåtgärder ska fördelas och infalla så att de inte dämpar den ekonomiska tillväxten, understryker utskottet. Dessutom måste man försöka åstadkomma en sådan ny hävstångseffekt med hjälp av knappa anslag som på bästa möjliga sätt främjar ekonomisk tillväxt, Finlands konkurrenskraft och stabila offentliga finanser.

I det följande granskar utskottet vissa centrala prioriteringar som stöder ekonomi och tillväxt. Utskottet kommer att gå närmare in på frågor som gäller olika förvaltningsområden i samband med budgetbetänkandet för 2012.

Utbildning. Utskottet vill understryka att vår välfärd och framgång är beroende av bildning, yrkesskicklighet och utbildning. För samhället är utbildningen framför allt en investering för framtiden, och i ekonomiskt osäkra tider är det särskilt viktigt att sörja för utbildning och kompetens. Grundforskningen är också viktig och då måste finansieringen vara långsiktig.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att kvaliteten på bl.a. förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen ska förbättras under ramperioden. En annan viktig tillväxtfrämjande åtgärd är att det allokeras tilläggsresurser till forskningsinfrastrukturen från och med 2012.

Utbildningsinsatserna ska ske med beaktande av arbetskraftsbehovet och utbildningens sysselsättningsfrämjande verkan, understryker utskottet.

Utgifter för forskning och utveckling (FoU). Målet är i enlighet med regeringsprogrammet att utgifterna för forskning, utveckling och innovation (FUI) under valperioden fortsatt ska vara 4 procent av bnp. Eftersom finansieringen av teknologi- och innovationspolitik kommer att minska under ramperioden måste man eftersträva en allt effektivare prioritering av finansieringsobjekten och även en ökning av företagens egna FoU-satsningar.

Utskottet understryker att vi når framgång framför allt genom att vara innovativa eftersom det bidrar till uppkomsten av helt nya former av affärsverksamhet. Utöver tekniska innovationer behövs det också allt mer sociala innovationer, och med hänsyn till den åldrande befolkningen och det ökade servicebehovet är det viktigt med fler innovationer i synnerhet inom välfärdstjänster.

Sysselsättning. Regeringen vill höja sysselsättningsnivån till 72 procent och pressa ned arbetslösheten till 5 procent före valperiodens utgång. Det var fråga om väldigt ambitiösa mål redan från början, men de har blivit ännu svårare att uppnå sedan dess eftersom sysselsättningsutvecklingen vänt till det sämre. Om sysselsättningen ska förbättras krävs det därför särskilt stora satsningar på bl.a. längre tid i arbetslivet, förebyggande av utslagning av unga, kortare studietider, åtgärder mot den strukturella arbetslösheten och bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Dessutom ska riktig arbetskraftsinvandring baserad på behov av arbetskraft främjas.

I detta sammanhang ser utskottet det som en mycket välkommen reform att samhällsgarantin för unga genomförs. Garantin innebär att alla unga under 25 år och alla nyutexaminerade under 30 år ska erbjudas en arbets-, praktik-, studie-, ungdomsverkstads- eller rehabiliteringsplats senast när de varit arbetslösa i tre månader.

Utskottet betonar att samhällsgarantin kan bidra till betydande inbesparingar om man exempelvis lyckas minska utslagningen av ungdomar. Därför krävs det alldeles särskild uppmärksamhet på att reformen genomförs och att resurserna räcker till.

Företags- och exportstöd. Utskottet vill också understryka vikten av åtgärder som främjar företagstillväxt och internationalisering och som tillförsäkrar företagen tillgång till finansiering. Utskottet stöder fullt ut att de näringspolitiska åtgärderna sätta in för att stödja framför allt nya, tillväxtorienterade, jobbskapande och internationellt inriktade företag. Det är också viktigt att främja exporten och dess finansiering, och därför välkomnar utskottet att Finnveras risktagningskapacitet ska stärkas och finansiering ökas.

I detta sammanhang vill utskottet också framhäva vikten av att de möjligheter utnyttjas effektivt som Barents hav och andra arktiska områden erbjuder Finlands näringsliv.

Trafik. Riktlinjerna för de långsiktiga målen och utvecklingsprojekten inom trafikpolitiken kommer att dras upp den trafikpolitiska redogörelsen i vår. Utskottet vill redan nu betona hur viktigt det är med långsiktiga beslut och påpekar att kostnads/nyttoeffektiva och utsläppsminskande utvecklingsprojekt är viktiga investeringar för framtiden. När projekten planeras och genomförs på rätt sätt återbetalar de sig genom smidigare trafik och bättre trafiksäkerhet. Dessutom har trafikinvesteringarna och tillräckliga medel för ombyggnad betydelse för sysselsättningen och näringslivet.

Vill man underlätta pendlingen är det också viktigt att utveckla kollektivtrafiken och främja hyresbostadsproduktionen på tillväxtorter.

Med hänvisning till regeringsprogrammet anser utskottet det också vara viktigt att olika budgeterings- och finansieringsmodeller för trafikinvesteringar utreds i samband med den trafikpolitiska redogörelsen.

Satsningar på grundtrygghet och service. Utskottet noterar med tillfredsställelse de extra satsningar som görs på grundtryggheten och ut-

veckling av servicen. De allra mest utsatta får bättre grundtrygghet och försörjningsmöjligheter redan från början av nästa år, och dessutom kommer bostadsbidragen att reformeras under ramperioden samtidigt som man eventuellt ser över inkomstgränserna vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet. Genom dessa åtgärder kommer också låginkomsttagarnas köpkraft och konsumtionsefterfrågan att öka.

Det är viktigt, menar utskottet, att utveckla servicen för äldre och funktionshindrade, barnskyddet, familjevården och hemservicen för barnfamiljer. Detta bidrar till att öka den sociala rättvisan och förebygger utslagning och fattigdom. Dessutom måste man trygga finansieringen av programmet för att minska långtidsbostadslösheten.

Utskottet vill också påpeka att det går att minska den ojämlikhet som beror på socioekonomiska hälsoskillnader genom ökade satsningar på hälsofrämjande, förebyggande arbete och rehabiliteringsverksamhet. Det går att åstadkomma stora inbesparingar genom hälsofrämjande, som bör vara ett gemensamt mål för alla förvaltningsområden och därför bör förvaltningarna satsa på att stärka sitt samarbete. I det hälsofrämjande arbetet är det viktigt att trygga verksamhetsmöjligheterna för organisationerna inom området, också när den kommunala ekonomin är trängd.

Skattebasen och skattestöden. Enligt regeringsprogrammet ska skattebasen utvidgas för att stärka statsfinanserna och tyngdpunkten inom beskattningen flyttas från en tillväxthämmande beskattning av arbete och företagande till beskattning baserad på miljö- och hälsoaspekter. Utskottet anser regeringens riktlinjer vara motiverade och konstaterar att en bredare skattebas minskar behovet att höja skattesatserna. Utskottet välkomnar också effektiviseringen av kampen mot den svarta sektorn och understryker att man även i övrigt måste se till att skattebasen är solid i syfte att säkra skatteintäkterna.

Rambeslutet går inte närmare in på skattestödsbeloppen, men enligt budgetpropositionen för 2012 kommer stöden uppskattningsvis att

minska skatteintäkterna med cirka 23 miljarder euro nästa år. Det föreslås ändå att vissa skattestöd ska krympas i syfte att stärka balansen i statsfinanserna. Bland annat sänks ränteavdraget på bostadslån samt hushållsavdraget och vidare minskas skattestödet för tidningsprenumerationer ytterligare.

Enligt bedömningar som förekommit i offentligheten är skattestöden ett lättare sätt att finansiera nya behov på än ramförfarandet. Det har också framförts att ramförfarandet, som bygger på reglering av utgifterna, strukturellt innehåller ett incitament att använda skattestöd. Enligt finansministeriets utredning (FM:s publikationer 17/2011) observerades emellertid ingen användning av skattestöd i syfte att kringgå ramarna under ramperioden 2008—2011.

För tydlighets skull står det ändå nu i regeringsprogrammet att regeringen inte kommer att använda skattestöd för att kringgå ramarna i strid med syftet med utgiftsreglerna. Detta är ett motiverat ställningstagande eftersom skattestöden undergräver de offentliga finansernas hållbarhet på samma sätt som direktstöd på utgiftssidan. Man bör i fortsättningen vara observant när nya former av skattestöd införs, och vidare finns det skäl att fundera på om rambeslutet bör gå närmare in på skattestödets storlek och effekter.

Bättre produktivitet. Enligt regeringsprogrammet ska produktivetsprogrammet för statsförvaltningen ersättas med ett nytt produktivets- och resultatprogram, som regeringen kommer överens om i samband med att beslut om ramarna för regeringsperioden fattas. Enligt uppgift har finansministeriet startat ett projekt den 21 oktober 2011. Uppdraget är att i höst ta fram en närmare plan bland annat om det samlade programmet och dess fokusområden.

Det är viktigt att faktisk produktivitet eftersträvas genom programmet och att de beslut som gäller antalet anställda inte i något läge leder till att den offentliga förvaltningens totala produktivitet försvagas, anser utskottet. Vidare bör inte heller redan beviljad projektfinansiering förbli oanvänd enbart på grund av begränsningar som gäller antalet årsverken.

Det är också viktigt att informationssystemen fungerar och utnyttjas bättre. Fungerande informationssystem kan förbättra resultatet och delvis utgöra ett svar på de utmaningar som hållbarhetsgapet medför. Det är särskilt viktigt att man lyckas få fungerande informationssystem inom social- och hälsovården: över lag måste systemen bli kompatibla samtidigt som man sörjer för ekonomisk ändamålsenlighet och informations-säkerhet.

Det går att uppnå omfattande produktivitetsfördelar också genom kompetens vid upphandling och anbudsförfaranden.

Kommunreformen. När statsandelsprocenten för kommunerna sänks minskar statsandelarna med omkring 630 miljoner euro, men ändå kommer statsandelarna nästa år att öka med nästan 400 miljoner euro, dvs. till ca 8,4 miljarder euro. Detta beror på justeringen av kostnadsfördelningen. Statsekonomiska anpassningsåtgärder och en långsammare ökning av skatteinkomsterna kommer dock att försämra utsikterna för kommunekonomin. Det finns en risk för fortsatt skuldsättning inom kommunekonomin och ett ökat tryck på att höja kommunalskatten.

Därför är det ytterst viktigt att en riksomfattande kommunreform i enlighet med regeringsprogrammet genomförs. Reformen måste leda till en servicestruktur där behörigheten och ansvaret när det gäller att ordna och finansiera tjänsterna koncentreras till en aktör med ett tillräckligt omfattande invånar- och kompetensunderlag. Regeringen kommer att fastställa närmare kriterier och förlopp före årets slut.

Utskottet anser det vara viktigt att reformen framskrider och att servicestrukturerna reformeras så att heltäckande och högkvalitativa kommunala tjänster kan garanteras i hela landet på ett jämlikt sätt. Reformeringen måste ske med beaktande av de olikheter som finns mellan regi-

onerna, bland annat tillväxtorternas särdrag, glesbygd, långa avstånd och språkliga förhållanden. En höjning av produktiviteten inom välfärdstjänsterna är en viktig faktor när det gäller att lösa hållbarhetsproblemet inom hela den offentliga ekonomin, vilket också konstateras i rambeslutet.

Ramförfarandet

Det nuvarande ramförfarandet började tillämpas våren 2003, och det har visat sig vara ett effektivt sätt att hålla tillbaka en statlig utgiftsökning. Den inkomstökning som den oväntat kraftiga ekonomiska tillväxten förde med sig ledde inte till en permanent utgiftsökning, utan i stället kunde staten betala av på statsskulden och stärka statens pensionsfond. Under förra valperioden utsattes systemet med finansramar för tryck från olika håll när ekonomin drabbades av en kraftig recession. Anslagsramarna hindrade ändå inte de s.k. automatiska stabilisatorerna från att fungera, utan de gav utrymme åt en ökning av konjunkturbetingade utgifter utan att systemets trovärdighet skulle ha blivit lidande.

Utskottet anser att ramförfarandet är ett fungerande system som behövs för statsfinanserna. Det ökar både finanserna stabilitet och deras trovärdighet. Med avseende på stabiliteten i de offentliga finanserna är det också viktigt att se till att utgifterna utanför ramarna inte ökar okontrollerat trots dåligt konjunkturläge, understryker utskottet.

Utskottets förslag till riksdagens ställningstagande

Riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Riksdagen omfattar ståndpunkterna och riktlinjerna i redogörelsen.

FiUB 15/2011 rd — SRR 1/2011 rd

Helsingfors den 22 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Pertti Hemmilä /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /cent
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd
Markku Rossi /cent

Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Jouko Skinnari /sd
Astrid Thors /sv
Kauko Tuupainen /saf
Kari Uotila /vänst
Pia Viitanen /sd
ers. Pietari Jääskeläinen /saf
Johanna Karimäki /gröna
Esko Kurvinen /saml.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Hellevi Ikävalko.

RESERVATION 1

Motivering

Allmänt

Regeringen har inte varit särskilt trovärdig i sina åtgärder inför den osäkra ekonomiska situationen. Vi går mot en allvarlig recession, men det skulle man inte tro när man ser på ramarna. Som sakkunniga har påpekat bygger ramarna på orealistiska siffror och på dem går det inte att lägga upp en hållbar ekonomisk politik.

I svåra tider behövs det ekonomiska nedskärningar, men de ska vara ansvarsfulla och rättvisa. Regeringens riktlinjer döljer flera problem i megaklass. Nedskärningarna är ett hot mot rikets fundament, som ett trovärdigt och självständigt försvar och polisutbildningen och polisens omkostnader.

Regeringens skattepolitik stärker utvecklingen mot en plattskatt som kommer att försvåra för de mindre bemedlade att klara sig i svåra tider. Det görs inga trovärdiga satsningar på att minska fattigdom och förebygga framför allt ungdomsarbetslöshet heller. Regeringen skär t.o.m. i resurserna för yrkesutbildningen.

De omfattande nedskärningarna i kommunernas statsandelar måste ses som ett särskilt stort problem eftersom de urholkar basservicen och ökar trycket på att höja kommunalskatter, taxor och avgifter lika mycket för alla. Regeringen har ingen ryggrad utan vältrar bara över svåra beslut på kommunerna. Kanske är det regeringens verkliga avsikt, att tvinga kommunernas ekonomi ännu längre in i ett hörn för att den dödfödda kommunreformen ska få större trovärdighet?

Utrikesministeriets förvaltningsområde

I såväl regeringsprogrammet som rambeslutet för 2012—2015 konstateras det att regeringens mål är att säkerställa en jämn anslagsutveckling inom utvecklingssamarbetet för att Finland ska kunna uppnå en nivå om 0,7 av bni och fullgöra

sina internationella åtaganden. I praktiken innebär det att de 1,124 miljarder euro som föreslås i den aktuella ekonomiska prognosen måste ökas med mer än 400 miljoner euro under ramperioden.

Vi sannfinländare anser att ledmotivet i utvecklingssamarbetet inte bör vara att nå en bestämd bni-andel utan att samarbetet med mottagarländerna ska ge resultat. Samarbetet bör lindra det mänskliga lidandet i mottagarlandet på ett genuint och bestående sätt och hjälpa landet att i görligaste mån bli självförsörjande och utvecklas till en demokrati. Detta noteras också i utrikesutskottets förslag till utlåtande, dessvärre inte som ledmotiv för utvecklingssamarbetet utan närmast som en detalj.

Vår åsikt är att de nuvarande biståndsanslagen bör minskas med 250 miljoner euro i linje med de allmänna sparkraven och vår skuggbudget. Det är oskäligt att regeringen ökar biståndsanslagen i en försämrad ekonomisk situation där djupa nedskärningar görs i andra sektorer.

Framför allt bör biståndet rensas på direkta budgetstöd till andra stater. Vi finner det diskutabelt att Finlands regering vill fortsätta bedriva ett samarbete som klassas som utvecklingssamarbete, eller överlag ha något att göra, med den nicaraguanska diktaturregimen. Dessutom bör utvecklingssamarbetet vara så genomskinligt och effektivt att merparten av pengarna inte går till att underhålla byråkrati eller till korruption i mottagarlandet.

Pengarna bör framför allt gå till små finländska organisationer som arbetar kostnadseffektivt på gräsrotsnivå. Vi understöder att finländska skattepengar används för att hjälpa offren för naturkatastrofer och epidemier. Vi godtar inte att diktaturer och andra odemokratiska regimer använder biståndspengar till att köpa vapen och annan krigsmateriel i stället för att ordna med utbildning för sina medborgare, betala av på sina skulder som under årens lopp vuxit dem över huvudet eller förbättra infrastrukturen och utveck-

la ekonomiska aktiviteter som hjälper dem att bli självförsörjande. Detta är något som inte heller vår regering bör acceptera när den finansierar utvecklingssamarbetet.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Även om det i och för sig är positivt med årliga anslag för kampen mot ekobrottslighet och svart ekonomi anvisas de för precis det ändamålet och förbättrar därmed inte basfinansieringen för aktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde. Exempelvis kommer domstolarna att tilldelas omkring 1,4 miljoner euro per år för att bekämpa den svarta sektorn, men enligt uppgift kommer deras basfinansiering ändå att visa ett underskott på 2,8 miljoner euro. I slutet av ramperioden ska domstolarna emellertid genomföra utgiftsnedskärningar på drygt 4 miljoner euro och då kommer det finansiella underskottet och behovet av nedskärningar att öka. Eftersom personalkostnaderna i genomsnitt står för 80 procent av förvaltningsområdets utgifter kommer kraven på minskade utgifter att leda till färre anställda. Detta påverkar i sin tur oundvikligen behandlingstiderna och därmed också tillgången till rättsskydd och enhetlig rättskipning.

Det är ytterst oroväckande att basfinansieringen är fortsatt stram och att den stramas åt ytterligare under ramperioden, eftersom finansieringen av statlig kärnverksamhet ska stå på hållbar grund oberoende av det ekonomiska läget. Vi sannfinländare anser att man oavsett det svåra ekonomiska läget måste dimensionera domstolsresurserna så att domstolarna vederbörligen kan uppfylla kraven på rättssäkerhet enligt grundlagen och internationella förpliktelser. Dessutom bör man beakta att domstolarnas arbete ökar i svåra ekonomiska lägen när exempelvis antalet fordrings- och insolvensärenden klart ökar. Det behövs också mer resurser för sådana specialuppdrag som har med kampen mot svart ekonomi att göra.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Det ekonomiska läget är trängt inom polisen. Många produktivitetsprojekt är på gång, som

projektet för att se över polisens informationssystem VITJA, projektet för ökade e-tjänster, projektet för att minska lokalkostnaderna och ett projekt för att utveckla hela polisväsendet. Men resultaten av de här utvecklingsinsatserna gör sig inte gällande ännu 2012, och inte på allvar 2013 heller.

Det är viktigt att man ser på verksamhetens resultat och bedömer vilken effekt anslagsprioriteringar får till exempel för brottsutredningsfrekvensen och tillgången till polisens tjänster runtom i landet. De genomsnittliga talen ger inte nödvändigtvis en rättvisande bild av situationen till exempel i glesbygden. Tillgången till polistjänster på minst samma nivå som nu måste garanteras i hela landet, också i glesbygden. Villkoren för operativt myndighetssamarbete måste också förbättras.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Försvarsutskottet lyfter fram frågor som är av största vikt för vår försvarskapacitet. Det borde ändå ha varit mycket tydligare om att regeringens sparkrav på försvarsförvaltningen under ramperioden 2012—2015 i kombination med en omfattande reform av försvarsmakten är oskäliga. Inget annat förvaltningsområde drabbas av så här oproportionellt stora sparåtgärder.

Vi ser med stor oro på att också sakkunniga som hörts i utskottet hävdar att regeringen genom sina åtgärder oåterkalleligt urholkar vår försvarskapacitet som bygger på allmän värnplikt och riskerar våra möjligheter att upprätthålla ett självständigt och trovärdigt försvar inom hela rikets territorium redan inom en nära framtid.

Inte minst åtgärder som att skjuta fram materialupphandlingen för de territoriella styrkorna, skära duktigt i antalet dygn i terrängen för beväringar och dra in repövningarna för inmot hundratusen reservister under ramperioden kommer att betyda att de krigstida styrkornas prestationskapacitet försvagas med effekter långt in i framtiden. Situationen är ohållbar, särskilt som regeringen samtidigt driver på att Finland ska ansluta

sig till Ottawakonventionen som förbjuder infanteriminor.

Också garnisonernas öde tyder på att man stegvis tänker avveckla hela försvaret. I sitt utlåtande tar utskottet inte ställning till om garnisoner ska bevaras eller inte, för att inte tala om vilken viktig roll de spelar för försvarsviljan och vår försvarslösning som bygger på principen om ett territoriellt försvar.

Vi kan inte heller acceptera att anslagen för internationell krishantering höjs i betydande grad samtidigt som anslagen för vårt eget försvar minskar dramatiskt. Försvarets lagfästa uppgift är ju ändå att försvara Finland militärt.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Våra framgångar såväl här hemma som ute i stora världen har byggt på kultur och på en högkvalitativ utbildning. De besparingar som planerats för hela utbildningssektorn under ramperioden hotar underminera den jämlikhet i utbildningen som hittills inte sett till samhällsskikt och som nått ut över hela landet.

Nedskärningen av nybörjarplatser i gymnasier och inom yrkesutbildningen är orättvis med tanke på dels samhällsbehovet i stort, dels det regionala näringslivet och företagsamheten. När utbildningen koncentreras till vissa områden innebär det ett minskat utbud och färre möjligheter men också en ännu bittrare kamp om studieplatserna.

Regeringen föreslår såväl i budgetpropositionen för 2012 som i de justerade finansiella ramarna för 2012—2015 att utbildningsanslagen ska minskas. Dessutom finns det inte pengar för reparationer i skolvärlden. Fullmakten att bevilja understöd till läroanstalter för totalrenovering, tillbyggnad och nybyggen minskar nästa år. Nedskärningen är brutal: från 36 miljoner till fem miljoner euro. Med de pengarna kan i praktiken inte fler än 2—4 projekt få understöd fastän det finns mångfald fler mögelskolor som ropar på reparation. Risken finns att de studerandes, lärarnas och den övriga skolpersonalens hälsa tar stryk.

Studiestödet bör indexbindas 2012, inte 2014 som regeringen planerar. Studiestödstödsbeloppet är i dagsläget helt tydligt feldimensionerat, eftersom det helt enkelt inte räcker till för att ge heltidsstuderande en betryggande försörjning. Priserna på tjänster, varor och livsmedel som man behöver för att leva har stigit rejält utan att de höjningar som hittills gjorts i studiestödet skulle ha motsvarat stegringen i de allmänna levnadskostnaderna. Studiepenningens reella värde har minskat med inte mindre än 29 procent från 1992 till 2009. Också efter höjningen av studiepenningen 2008 är studiepenningens köpkraft ca 15 procent lägre än den var när det nuvarande studiestödssystemet infördes. Studiepenningen och bostadstillägget går inte heller de ihop med dagens genomsnittliga bokostnader. Eftersom studieplatserna i Finland företrädesvis finns strax intill tillväxtcentrum, betalar merparten av de studerande de facto betydligt mer för sitt boende än snitthyran i hela landet. I praktiken finns det många studerande vars bokostnader överstiger studiepenningen och bostadstillägget sammanlagda.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

De tilltänkta nedskärningarna inom ramarna för statsfinanserna 2012—2015 står totalt i strid med regeringens program. Ramarna är en risk inte bara för lönsamheten i vår matproduktion utan också för genomförandet av vårt nationella skogsprogram och åtagandet att öka andelen förnybar energi.

I sitt program utfäster sig regeringen till exempel att genomföra den nationella matstrategi som riksdagen godkände; den har som mål att fördubbla värdet av vår livsmedelsproduktion fram till 2030. Och ändå tänker regeringen urholka villkoren för vår inhemska matproduktion genom att kapa 110 miljoner euro inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde fram till 2015.

Den iögonenfallande konflikten mellan åtagande och handling kommer också fram i regeringens mål att höja andelen förnybar energi till

38 procent och att bredda energiproduktionspaletten, samtidigt som det föreslås att resurserna för utnyttjande av förnybar energi ska minskas med 25 miljoner euro.

Utgiftsnedskärningarna under jord- och skogsbrukets huvudtitel ska enligt regeringsprogrammet genomföras under innevarande valperiod. I praktiken bör skrivningen betyda att de genomförs fullt ut först under regeringsperiodens sista finansår. I ramredogörelsen föreslås det nu i stället att nedskärningarna ska drabba jordbrukare och skogsägare med full kraft redan 2012. Anslagen under jordbrukets huvudtitel föreslås bli minskade med 4 procent 2012, jämfört med 2,2 procent i snitt under de övriga huvudtitlarna. I budgetpropositionen för 2011 reserverades omkring 2 830 miljoner euro för jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel mot 2 704 miljoner euro för nästa år. Nedskärningarna betyder ett direkt inkomstbortfall på fem procent för jordbrukarna. För jordbruket och produktionen av förnybar energi innebär nedskärningarna att vi mer eller mindre kan glömma den nationellt viktiga ambitionen att höja graden av inhemskt ursprung för foderprotein.

Ramförslaget för jord- och skogsbruket tar inte hänsyn till att finansieringen av EU:s jordbrukspolitik och själva politiken från och med 2014 inte längre är desamma. Det är ytterst kortsikting att sänka anslagen inte minst för stöd till jordbruket just nu och det står också i strid med målen i regeringsprogrammet. Där konstateras det att hela systemet med jordbruksstöd ska utvärderas när det blir klart vad som beslutats om reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Anslagen på momenten för jordbruksstöd bör hållas åtminstone på nuvarande nivå till dess. I förslaget till ramar för statsfinanserna räknar man inte heller alls med vad som händer om EU-finansieringen till vårt jordbruk minskar till följd av den jordbrukspolitiska reformen.

Regeringen menar att det stöd om 22 miljoner euro som betalats ut som temporärt nationellt stöd under momentet för nationella stöd ska täckas in fram till 2013. Stödet som betalades ut på grund av det dåliga ekonomiska läget inom jordbruket var en tillåten överskridning av be-

villningsfullmakten på momentet för nationellt stöd 2010. Överskridningen ska inte behöva betalas tillbaka 2012—2013.

Det är inte motiverat att det ska skäras i de årliga nationella stöden med omkring 40 miljoner euro. En sådan nedskärning tvingar oss att sänka stöden också inom stödområde C och det kräver EU:s jordbrukspolitik inte.

Den uttalade ambitionen i regeringsprogrammet att minska jordbrukets miljökonsekvenser och förslaget att minska miljöstödet med 9 miljoner euro skvallrar också om den konflikt med varandra som regeringsprogrammet och ramförslaget befinner sig i.

Om kapitaltillflödet till jordbrukets utvecklingsfond avbryts är följden på sikt att fonden måste upphöra med att stödja sektorn eller att man måste ta av de medel som reserverats för framtiden. Om inte mer medel skjuts till fonden under ramperioden 2012—2015 kan det hända att bevillningsfullmakten 2015 är bara hälften av vad den var 2011. Om tillgångarna i Jordbrukets utvecklingsfond minskar, betyder det sämre möjligheter att ändra strukturstöden så att de omfattar också gårdar som inte uppfyller de nuvarande storlekskriterierna.

Det ligger i vårt samhällsekonomiska intresse att finansieringen av ett hållbart skogsbruk tryggas för att kvantiteten och kvaliteten på de råvaror som kommer ut på marknaden också i framtiden ska hålla en lämplig nivå. Regeringen anger som ett av sina mål att fortsatt förbättra våra skogsbaserade näringars konkurrenskraft och lönsamhet under ramperioden 2012—2015 utifrån det nationella skogsprogrammet. Ändå kommer de statliga stöden för skogsvård och grundförbättring i privata skogar, främjad energiutvinning ur klenvirke och främjad vård av skogsnatur att skäras ner med totalt 24 miljoner euro per år jämfört med rambeslutet våren 2011.

Det föreslås alldeles för lite i statsbidrag inom ramarna för samhällenas vattenförsörjning och vatten- och avloppsarbeten liksom för behandlingen av avloppsvatten och anknytande slamåtervinning. År 2015 kommer medlen att vara 11 miljoner euro mindre än 2011. De här s.k. vattenförvaltningsbidragen är nödvändiga för att

alla vattenförvaltningsprojekt ska kunna genomföras.

Villkoren för avträdelsestödet till jordbruksföretagare ska bibehållas på samma nivå som 2011 och förslaget att slopa det s.k. arrendealternativet vid stöd tas tillbaka. Avträdelsestödet är i första hand avsett att trygga jordbruksnäringens fortbestånd och en bättre jordbruksstruktur och den vägen också den inhemska livsmedelsproduktionen.

De relativt största nedskärningarna under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel 2012—2015 kommer att drabba anslagen för utveckling av landsbygdsnäringsarna. De innebär ett hot mot rådgivningen och utbildningen inom landsbygdsnäringsarna. Statsbidraget ska bevaras på en nivå som garanterar tillgång till högkvalitativ och heltäckande rådgivning både regionalt och innehållsligt och möjliggör jordbruksproduktion i hela landet.

Det finns inga samhällsekonomiska argument för nedskärningarna inom jord- och skogsbruket. På grund av sektorns arbetsintensiva karaktär är effekterna av såväl tillskott som nedskärningar i anslagen mångfalt större för den regionala ekonomin än de anslag som staten skjuter till. Statens finansiella bidrag till exempel till skogsbruksarbeten är bara omkring 25 procent. Tillsammans med skogsägarnas egenfinansiering får en euro i stöd fyra gånger större effekt för sysselsättningen.

Regeringsprogrammet och ramförslaget stämmer överens bara när det gäller en nedskärning på 20 miljoner euro i anslagen för återbetalning av energiskatter till jordbruk och trädgårdsodling. Regeringen vill genomföra nedskärningen redan 2012. Policyn är ohållbar för branscher som befinner sig i en djup lönsamhetskris.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Regeringen är inte redo för nödvändiga investeringar i väg- och spårtrafik, trots att sakkunniga anser att det skulle löna sig bättre med ett ordentligt underhåll nu än att tvingas till stora saneringar i framtiden. Regeringen låter det natio-

nella kapitalet rinna ut i sanden i den här frågan. Vi sannfinländare anser att ett välskött ban- och vägnät är A och O för jämlikheten mellan medborgarna i ett land som vårt med långa avstånd och gles bosättning. Det garanterar att företagen kan driva sin verksamhet långt ute i periferin och att Finland inte avfolkas helt.

Regeringens planer på att skära i stöden till sjöfarten är dåligt avvägda, för de leder till omfattande utflaggning och ett stort bortfall av sjöfartsjobb. Rederierna meddelar redan nu att om det skärs i stöden, kommer de att flagga ut till sådana EU-länder som Sverige, där det betalas ut stöd för arbetskraftskostnader i den omfattning EU-kommissionen rekommenderar. Hela idén med stödsystemet är att fartyg som är registrerade i EU-länderna ska stå sig i konkurrensen med fartyg från tredjeländer med lägre kostnader och att värna sysselsättningen inom sjöfarten och sjöfartskompetensen i EU.

Finlands Sjömans-Union påpekar att de föreslagna inbesparingarna på 20 miljoner euro i statligt stöd enligt preliminära uppskattningar leder till flerfald högre utgifter på upp till 60 miljoner euro bland annat på grund av uteblivna sjömanspensionsförsäkringsavgifter, minskade kommunalskatter från sjömän och ökade arbetslöshetskostnader. Att köra hela näringen i botten kommer att få oförutsedda och ödesdigra konsekvenser för hela sjöfartsklustret, som har en sysselsättande effekt som omfattar inemot 50 000 anställda.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den ekonomiska osäkerheten har fortsatt ökat och därför är det orealistiskt att tro att regeringen ska kunna höja sysselsättningsgraden och pressa ner arbetslösheten till 5 procent med de åtgärder den föreslår. Kommunerna har ytterst begränsade möjligheter att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder och i att arbeta för målet att minska långtidsarbetslösheten med hänsyn till att de samtidigt ser ut att pådyvlas ytterligare förpliktelser under ramperioden som bara kom-

mer att krångla till den finansiella situationen för dem.

Löftet till de unga om en samhällsgaranti måste infrias också om ekonomin utvecklas svagare än man räknat med. Enligt redogörelsen kommer det att skäras med ytterligare 10 miljoner euro i läroavtalsutbildningen utöver de kända nedskärningar om 21 miljoner euro som överenskommits i regeringsprogrammet. I samband med att samhällsgarantin genomförs måste det ses till att anslagen för ändamålet används effektivt för att stödja och sysselsätta unga och inte för att öka byråkratin. Det uppsökande ungdomsarbetet och ungdomsverkstäderna har visat sig fungera effektivt och därför ska tillgången till deras tjänster garanteras i hela landet fram till 2015. Det måste anslås tillräckligt med pengar för detta.

Ramarna bör medge ekonomiska resurser inte bara för en samhällsgaranti för unga utan också för en samhällsgaranti för att förmå dem som fyllt 50 att stanna kvar i arbetslivet. Vi anser att det behövs en modell som täcker in hela ramperioden och som erbjuder dem som utbildar sig för ett yrke och som inom mer än sex månader inte har fått arbete inom sin egen bransch fortbildning. Utbildningen ska byggas upp i samråd mellan företag och arbetstagare.

Behovsprövningen av inkomsterna när det gäller maken till en person som får arbetsmarknadsstöd har i många fall blivit ett hinder för sysselsättning. Särbehandlingen av dem som får arbetsmarknadsstöd är orättvis och diskriminerar dem som får arbetsmarknadsstöd och förtjänstdagpenning. Därför bör behovsprövningen av makens och föräldrarnas inkomster i fråga om dem som får arbetsmarknadsstöd slopas.

Arbets- och näringsministeriet får årligen 115 miljoner euro 2013—2015 för att ta över ansvaret för integrationen. Genom att begränsa invandring som kräver integration kan man spara in pengar i denna sektor.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Vi anser att statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna och åtgärderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är ohållbara och samtidigt också otillräckliga för att garantera alla finländare välfärd i hela landet.

Höjningen av grundtrygghetsförmånerna är ett steg i rätt riktning, men beloppen är för små, särskilt för barnfamiljer. I ramen ingår till exempel inte alls barnfamiljer som får hemvårdsstöd och som i många fall måste ansöka om utkomststöd. Fattigdomen bland barnfamiljer är ett växande problem och vi anser att de planerade åtgärderna inte räcker till för att vända trenden.

Bostadsbidraget bör överlag bygga på en stabilare grund, och det gör det inte i redogörelsen.

Det sänkta bidraget vid altemneringsledighet gör att allt färre kan välja att satsa på välbefinnande i arbetet och stanna kvar i arbetslivet så länge som möjligt. Som förslaget ser ut nu är det bara den högvärlönde delen av befolkningen som kan utnyttja möjligheten. Däremot är möjligheterna till altemneringsledighet stängd för låginkomsttagare. Det är känt att människor har betydligt större problem med att orka arbeta än tidigare. Därför hade det varit av största vikt att inte ändra reglerna för altemneringsledighet.

Den planerade kommunreformen som utgår från att det behövs starka primärkommuner för att upprätthålla servicestrukturen blir dödsstöten för många kommuner i ekonomiskt trångmål och betyder att vi får ännu fler kriskommuner. Om reformen blir av tvingas kommunerna att gå samman, och då kan många kommuner glömma närservicen. En sådan utveckling kan inte anses acceptabel. Det finns inget anslag specifikt för skol- och studerandehälsövård eller psykisk vård av barn och unga — tvärtom. Dessutom planerar regeringen nya skyldigheter för kommunerna, bland annat i en lag om äldre. Ändå avsätts det inte adekvata och hållbara resurser för ändamålet.

Finansieringen av företag och FoU

Vi sannfinländare bekymrar oss för Finlands ekonomiska tillväxt på sikt. Vi anser att den nationella innovationspolitiken i högre grad bör stödja innovativa tillväxtföretag och bidra till att göra Finland till ett attraktivt målland för investeringar i forskning och utveckling. Vi är beredda att satsa på skattesubventioner för forskning och utveckling. De flesta OECD-länder har redan element som stöder forskning och utveckling i sina skattesystem och resultaten har genomgående varit uppmuntrande. I sitt program lovar regeringen klarlägga om det går att införa skatteincitament inom forskning och utveckling; det är ett steg i rätt riktning men det räcker inte. Små och medelstora företags produktutveckling och innovationer stupar alldeles för ofta på att det inte finns kapital. De nuvarande finansiella modellerna är bristfälliga inte minst när det gäller tillväxtföretag i såddstadiet, för det finns relativt få möjligheter hos oss att anlita s.k. företagsänglar som är villiga att bidra med sin privata förmögenhet. Om man hade rätt att dra av förlusterna för ängelinvestering från kapitalinkomsterna i beskattningen, skulle det underlätta för privat sektor att skjuta till kapital till tillväxtföretag. Vi anser att tillväxtorienterade små och medelstora företags villkor måste förbättras. Ändå tänker regeringen skära i finansieringen av teknologi- och innovationspolitiken med omkring 85 miljoner euro per år innan ramperioden löper ut, alltså före 2015. I våra ögon är det helt fel.

Energibeskattningen

Utöver den höjning av dieselbränslet med 7,90 cent som regeringen redan beslutat om föreslår den en ytterligare höjning med 2,65 cent från början av 2012, alltså sammanlagt 10,50 cent. Propositionen tar inte hänsyn till det som skett tidigare. Den samlade effekten är 140 miljoner euro. Arbetsgruppen Hetemäki hävdar att varje höjning av dieselpriiset med en cent kostar transportföretagen 14—15 miljoner euro.

Ramarna behöver kompletteras med en energiskatteåterbäring till de företag som blir lidande på den höjda skatten på dieselbränsle.

Bränsle-, energi- och miljöbeskattningen slår särskilt hårt mot jordbruk och djurhållning som kämpar med ekonomiska svårigheter. Energiskatteåterbäringen till jordbruket måste bibehållas också under kommande ramperiod.

Det är bra att det skjuts till mera pengar till förnybar energi, men fokuseringen vacklar. På senare år har man inte byggt och infört vindkraft i förväntad omfattning och därför har man inom ramen för anslaget skäl att räkna med att pengar snabbt och smidigt kommer att flyttas över till stöd för andra förnybara energiformer för att Finland ska kunna hålla fast vid åtagandena i Kyotoprotokollet. Det bör beaktas i ramarna för statsfinanserna.

Regionutvecklingen

Reformerna i finansieringen av regionutvecklingen sparar inte statens pengar, utan det är kommuner och landskap som plockar åt sig av dem. Det gäller att förhandla på nytt med kommissionen var och hur det ska sparas, eftersom det är kommissionen som beslutar om strukturpengarna och ändringar i programdokumenten kommer in den vägen. Att utgå från ett regionalt perspektiv är ett direktare och mindre byråkratiskt sätt att utveckla landskapen. Ministerie-drivna näringspolitiska investeringar stöder inte lika bra en utveckling av hela Finland, och i kombination med nedskärningar under ramperioden är det en lösning som försvagar regionutvecklingen. Att finansiera projekt som klart utgår från landskapen och regionernas styrkor så att de tillgodoser landskapens behov ger det klart bästa resultatet. När det krävs snabba insatser för att skapa tillväxtföretag behövs det lokal kompetens och kännedom om styrkorna. Tillväxtföretagen och all företagsamhet stöder exportindustrin. Regionutvecklingspengarna är dessutom viktiga för närområdessamarbetet. Det finns risk för att landet utvecklas bara längs en smal kustremsa i södra Finland. Den förestående kommunreformen kommer att betyda nedskärningar i kommunernas statsandelsnetto, och det i kombination med nedskärningar i strukturpengarna skapar ett oskäligt starkt tryck på landskapens möjligheter till utveckling och investeringar.

Den kommunala ekonomin och basservicen

Staten har över en längre tid dragit ner på sitt finansiella bidrag till att trygga basservicen till medborgarna och samtidigt vältrat över allt fler uppgifter på kommunerna. Det är en stor utmaning för kommunerna att vara med och balansera upp den offentliga ekonomin samtidigt som de har en central roll i att producera offentliga tjänster.

Kommunernas ekonomiska svårigheter har förvärrats på senare år till den grad att basservicen nu står hotad. Statsandelarna minskar genom att 631 miljoner euro tas bort från andelarna för basservicen. Dessutom är kommunerna förpliktade att göra vissa nödvändiga investeringar i dagvården, kulturväsendet och social- och hälsovården. Under de förhållandena är det svårt att stärka årsbidraget. Kommunerna bör garantera vissa grundläggande tjänster, däribland villkoren för små gymnasier i glesbygden.

Att höja skattesatserna ger bara temporära fördelar; problemen försvinner ingenstans. Om fastighetsskatten lyfts ut ur systemet för utjämning av statsandelar ökar det som sagt trycket på en del kommuner att höja skattesatsen. Förändringen i utjämningen uppvisar ett överraskande stort intervall: ökningen kan vara 640 euro/invånare och bortfallet 114 euro/invånare. Kommunerna behandlas inte alls lika.

Vi behöver en stark kommunstruktur i hela landet. Vi vet vilka tillgänglighetsproblem det finns i trafiken och de bör vägas in i kommunreformen. Det är svårt att se hur kommunreformen ska få samtliga kommuner att göra ett bättre resultat särskilt som de inte kan förvänta sig ökade skatteinkomster på grund av det försämrade ekonomiska läget.

Statens skuld har vältrats över på kommunekonomin och det är långt från en hållbar utveckling. Antalet kommuner får inte vara ett egenvärde i kommunreformen, utan nu gäller det att se på det största problemet för kommunerna: antalet uppgifter och resurserna. En stor kommun är inte nödvändigt en effektivare serviceproducent än en kommun med till exempel 20 000 invånare. Undersökningar pekar på att det uttryckligen är de superstora kommunerna som är särskilt

vårdslösa med pengarna. I stora kommuner fjärras beslutsfattandet dessutom från kommuninvånarna och då koncentreras makten till tjänstemännen med den påföljden att lokala behov inte blir tillgodosedda.

Kommunerna har en fungerande självstyrelse och sköter sina förpliktelser inom ramen för den. Ändå kommer till exempel utgifterna för den specialiserade sjukvården i många fall som en total överraskning för kommunerna. Det finns skäl att överväga om inte vissa dyra och ovanliga behandlingar bör flyttas över och betalas av staten. I översynen av kommunallagen och statsandelssystemet som ska genomföras jämsides med kommunreformen bör man ta tag i hur kommunerna ska hantera utgiftstrycket. Frågan om statens skyddsområden ska omfattas av fastighetsskatt behöver klarläggas.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen antar följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer på att höja det nuvarande biståndsanslaget och i stället minskar det med 250 miljoner euro.

2. Riksdagen kräver att regeringen tar praktiska resultat i mottagarlandet till måttstock nummer ett på biståndets effektivitet i stället för ambitionen att nå en bnp-andel på 0,7 procent till vilket pris som helst.

3. Riksdagen förutsätter att domstolarna får mer resurser för att kunna förkorta behandlingstiderna.

4. Riksdagen kräver att regeringen vidtar åtgärder för att garantera att tillgången till polistjänster håller sig på minst samma nivå som nu i hela landet, också i glesbygden.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar ett självständigt och trovärdigt

försvar i hela riket utifrån allmän värnplikt.

6. Riksdagen förutsätter att nybörjarplatserna inom yrkesutbildningen minskas i en moderatare och mer övervägd takt.

7. Riksdagen förutsätter att mycket mer pengar anvisas för sanering av så kallade mögelskolor under ramperioden.

8. Riksdagen förutsätter att studiestödet indexbinds 2012.

9. Riksdagen kräver att regeringen vidtar åtgärder för att säkra vår egen livsmedelsproduktion och återtar de aviserade nedskärningarna under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel under ramperioden.

10. Riksdagen förutsätter att de planerade nedskärningarna i farledsprojekt tas tillbaka.

11. Riksdagen förutsätter att de planerade nedskärningarna i sjöfartsstöd tas tillbaka.

12. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar tillgången till arbetskraftsbyråernas och FPA:s tjänster genom att upprätthålla ett minst lika omfattande kontorsnät som i dag.

13. Riksdagen förutsätter att adekvata anslag anvisas för att genomföra samhällsgarantin för unga.

14. Riksdagen förutsätter att det avdelas mer pengar för uppsökande ungdomsarbete och ungdomsverkstäder.

15. Riksdagen kräver att regeringen avsetter adekvata ekonomiska resurser för en samhällsgaranti också för dem som fyllt 50 år för att förmå dem att stanna kvar i arbetslivet.

16. Riksdagen förutsätter att regeringen tar fram en modell som erbjuder dem som utbildar sig för ett yrke och som inte inom mer än sex månader har fått arbete inom sin egen bransch fortbildning.

17. Riksdagen kräver att behovsprövningen av makens och föräldrarnas inkomster slopas i fråga om dem som får arbetsmarknadsstöd.

18. Riksdagen förutsätter att regeringen ökar anslagen för att höja sysselsättningen och framför allt för att minska långtidsarbetslösheten.

19. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att få bukt med invandring som kräver integrationsinsatser.

20. Riksdagen kräver att det vidtas omedelbara åtgärder för att anpassa det allmänna bostadsbidraget till det rådande ekonomiska läget och att det avsätts 45 miljoner euro för ändamålet.

21. Riksdagen förutsätter att systemet med ersättning för altemneringsledighet inte ändras.

22. Riksdagen förutsätter att inte bara dagpenningen vid arbetslöshet, arbetsmarknadsstödet och utkomstskyddet höjs, utan också de lägre föräldrapeningarna och stödet för hemvård måste höjas lika mycket.

23. Riksdagen förutsätter att stöd till psykisk vård av barn och unga, minskad fattigdom bland barnfamiljer, stödet till närståendevård och behoven bland äldre blir prioriterade insatsområden inom social- och hälsovården.

24. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att förbättra villkoren för tillväxtorienterade små och medelstora företag.

25. Riksdagen kräver att energiskatteåterbäringen återinförs till företag som blir lidande på den höjda skatten på dieselbränsle.

26. Riksdagen förutsätter att reformerna inom finansieringen av regionutvecklingen i högre grad utgår från det regionala perspektivet.

27. Riksdagen förutsätter att den planerade, landsomfattande kommunreformen och de planerade ändringarna i statsandelarna skrinläggs.

28. Riksdagen förutsätter att regeringen förstärker kommunernas finansiella ställning för att göra basservicen tillgänglig för alla på lika villkor.

Helsingfors den 22 november 2011

Pentti Kettunen /saf
Kauko Tuupainen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf

RESERVATION 2

*Motivering***Inledning**

I ramredogörelsen utvärderar regeringen Katainen sin egen politik. Enligt den bedömningen leder Katainions politik till att statens skuldsättning ökar i rasande takt. Enligt planerna ska vi låna upp ytterligare 6 miljarder 2015, alltså bara en miljard mindre än i fjol.

Regeringen gör själv den bedömningen att dess politik leder till att statsskulden kommer att uppgå till nästan hälften av bruttonationalprodukten. Den här kalkylen förutsätter visserligen en årlig ekonomisk tillväxt på två procent.

Men de ekonomiska utsikterna för Europa har snabbt blivit allt dystrare samtidigt som Finlands ansvar för den europeiska ekonomin har ökat. Också Finlands ekonomi började peka nedåt redan i september i fjol.

De dystrare utsikterna kan inte ha kommit som en överraskning för regeringen. Katainen har meddelat att han om fem månader börjar fundera på nya åtgärder. De här åtgärderna skulle kunna verkställas tidigast på sommaren. Det är alltså en alltför långsam tidtabell.

Regeringens oförmåga att agera kommer att stå Finland dyrt. Katainen har förbjudit ministrierna att avlåta nya propositioner till regeringen genom vilka man kunde få fart på ekonomin och etablera nya arbetstillfällen.

Handlingsförslamningen tyder på ett allvarligt politiskt bakvatten: momsen, inkomstskatten och karriärfrågor har sopats undan från regeringens bord av rent politiska orsaker. Så här blir vi också utan allt det goda som rätt placera-de anslag skulle föra med sig för landet.

Regeringens politiska roulett leder till kortsiktiga nedskärningar i arbete och service och står i strid med Finlands intressen. Det ligger redan nu propositioner i riksdagen som innebär försämringar i sådan verksamhet som utgör

grunden för ett jämlikt välfärdsfinland, nämligen skola och utbildning.

Bland annat följande åtgärder innebär nedskärningar: skatt på tidningsprenumerationer, skatt på arbetsintensiva branscher, bensin- och dieselskatt på transportbranschen, nedskärningar av innovationsstöd som på 1990-talet lyfte Finland och Nokia ur recessionen, mindre stöd till förnybar energi, inga nya och stora trafikprojekt denna valperiod, mindre pengar för sanering av i synnerhet mögeldrabbade skolor. Regeringen stramar också åt kapitalbeskattningen av sysselsättande firmor och personbolag.

Centern har redan lagt fram sitt alternativ till nästa års budget: vi skulle motverka Katainions kortsiktiga nedskärningar genom att redan nästa år dra in drygt en miljard mera skatter än regeringen — men på en rättvis grund.

Vi skulle placera pengarna så här

- var tredje euro skulle gå till finländsk företagsamhet och nya arbetstillfällen i hela landet
- var tredje euro för att förhindra ytterligare skuldsättning av staten
- var tredje euro till daghem, skolor och hälsostationer i hela landet.

Centerns tillväxtprogram för resten av decenniet är av vital betydelse för finansramen.

Programmet innehåller över 60 konkreta åtgärder för tillväxt, företagsamhet och sysselsättning i hela landet.

Vi är beredda att placera över en miljard euro i tillväxt och finländskt arbete genom nyinriktning av beskattningen och engångssatsningar.

- över 400 miljoner euro i skatteincitament,
- 365 miljoner euro i årlig budgettillväxt,
- 300 miljoner euro i engångssatsningar.

Detta skulle fram till decenniets slut, inberäknat engångssatsningarna, skapa arbete och företagsamhet i tiomiljardersklassen i hela Finland.

Vi skulle skapa nya arbetstillfällen genom satsningar på företagsamhet, innovationer, far-

ledsprojekt, basfarledshållning, bredband, reparationsbyggande, inhemsk mat, förnybar energi och andra naturresurser samt industri.

Vi har räknat ut att åtgärder som främjar tillväxt och sysselsättning skulle ge ca 20 000 finländare jobb redan under det första året. Något sådant erbjuder inte regeringen.

Det bästa sättet att bereda sig inför den kommande europeiska krisen är att se om vår egen ekonomi. Den skuldspiral som regeringen Katainen drar in oss i kan brytas endast genom tillräckliga åtgärder för den inhemska ekonomin.

När det gäller de andra samhällsområden som behandlas i finansramen hänvisar centern till de avvikande meningar som lämnats till utskottsutlåtanden.

Förslag

Vi föreslår att riksdagen antar följande ståndpunkter med anledning av redogörelsen:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen genast vidtar åtgärder för att utveckla välfärdssamhället i stället för att skära i det.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen genast återtar de propositioner som redan lämnats till riksdagen och som kortsiktigt minskar antalet arbetstillfällen.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen genast lämnar propositioner som tar sikte på tillväxt, främjande av inhemsk företagsamhet och tryggnad av finländska arbetstillfällen för att komma till rätta med statens skuldsättning.

Helsingfors den 22 november 2011

Timo Kalli /cent
Esko Kiviranta /cent

Mika Lintilä /cent
Markku Rossi /cent